

LYCEUM

Ugye, leesett a tantusz?

Ma, amikor a mobiltelefon segítségével bárhol telefonálhatunk, nehéz elképzelni, mekkora szenzációt keltett, amikor 1928. december 13-án a Váci utca 6. számú ház előtt felállították Budapest első nyilvános telefonfülkéjét.

A nyilvános telefonok felállítására 1927-ben az IBUSZ Rt. kért engedélyt, majd a Magyar Vasúti Forgalmi Rt.-vel közösen megalapította a Magyar Telefonautomata Rt.-t. A Matart üzemeltetési joga 30 évre szólt, az engedély lejártá után minden jog a város tulajdonába ment át. A közterületeken (utcákon, pályaudvarokon, szállodákban, hivatalokban és többek között dohánytőzsdéken) elhelyezett, 50 cm mély alapozáson álló fülkék alapterülete 80-szor 80 centiméter volt. A vasvázsal ellátott üvegezett építményeket a járda szegélyétől legalább 35 cm távolságra helyezték el, áramellátásukat külön hálózat biztosította. Csak a temetőben felállított fülkék színét írták elő, ott sötét árnyalatok alkalmazását javasolták.

Húsz fillér egy hívás

Az MK55 névre hallgató, 110 volt egyenárammal működő előfizetős rend-

szerű készülékeket a magyar Standard Villamossági Rt. tervezte és gyártotta. A fülkében helyet kapott még egy írópolc, az előfizetői névsor, a készülék ismertetője, valamint feltüntették

az adott területen illetékes mentők és tűzoltók telefonszámát is. A fülkében, vagy annak oldalán elhelyezett hirdetésekre városszépészeti szempontból a helyileg illetékes hatóság felügyelt. 1930-ban, majd 1932-ben újabb kétszáz készüléket állítottak fel, számukat a posta vezérigazgatósága úgy határozta meg, hogy egy utcai fülkére 200 magánelőfizető essen.

A helyi beszélgetés díja a kezdetekben 20 fillér volt,

ebből az államnak 6 fillér jutott. Az 1943-ban meghatározott 30 fillér már problémákat okozott, mert több érmét kellett bedobni, emiatt a műszaki hibák száma megháromszorozódott. A kérdést végül a **tantusz** bevezetése oldotta meg.

Pusztított a világháború

A második világháborúban az összes fülke elpusz-

MATART UTCAI TANTUSZOS TELEFON - 1926

tult. Az első új, immár zöld-sárga telefonfülke 1946-ban a Dob utca 75. szám előtt kapott helyet. Az akkori 45 utcai és 565 zárt he-

lyen lévő nyilvános állomáshoz 260 ezer tantusz volt forgalomban. 1950-ben 1550 telefonra 705 ezer, a nyolcvanas években Budapest négyezer készülékére hétmillió érme jutott.

A posta a 1969-től vonta ki a forgalomból a tantuszokat, párhuzamosan az 1 forintért 3 perces beszélgetést engedélyező telefonok üzembe helyezésével.

A telefondíj elbliccelésére irányuló trükkök gyakorlatilag a készülékekkel egyidősek. Közismert volt például a madzagra erősített, visszaránható érme használata, egyes készüléktípusoknál az ütemes ütogetés vagy a cseh 25 filléres és a román lejek bedobálása is. Hogy nincs új a nap alatt, arra példa, hogy már 1935-ben nem egészen egy év alatt a közterületi telefonokból kétszáz ezer nem megfelelő érmét szedtek ki, ezért az év végén egy új, hatékonyabb biztonsági eszközt építettek be a készülékekbe. Napjainkban a rongálás veszélyezteteti leginkább a még megtalálható telefonfülkéket.

FORRÁS: WWW.ORIGO.HU/TECHBAZIS

A magyar nyilvános telefon érme **Boldogfai Farkas Sándor** (1907-1970) szobrász- és éremművész alkotása volt, amelyet 1946-tól az 1970-es évekig a Posta által üzemeltetett nyilvános telefonkészülékeknél lehetett használni.

LYCEUM

TÁRSASÁGI KÖZLÖNY
MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE.

TIZENKILENCEDIK SZÁM
V/3. ÉVFOLYAM

Kiadja a
VASHATOS Kft.
Kiskunhalas

www.vashatos.hu

Szerkesztő:
LUKÁCS LÁSZLÓ

Kapcsolattartó:
Kiss Sándorné
Telefon: 20/465-2300

Készült a Szilády Áron Társaság
tagjai és támogatói részére.

Kereskedelmi
forgalomba nem kerül.
A megjelent lapszámok
elérhetőek a vashatos.hu
és a sziladyarontarsasag.hu
honlapokon.

* * *

A SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG
tisztviselői (elnökség):

Lukács László elnök
lukacsaszlo@hdsnet.hu

Dóka József alelnök
hunepkerkft@gmail.com

Dr. Bognárné Nagy Éva alelnök

Szakál Aurél alelnök

Palásti Károly alelnök

LEVELEZÉS:

6400 Kiskunhalas,
Hősök tere 2.
Telefon: 77/421-123

Bor-kalendárium

Célunk nem csupán a régi, szép hagyomány felelevenítése, de annak bemutatása is, mennyire átjárta a régi idők emberét az embertársak iránti szeretet és a közösségi érzés.

AUGUSZTUS
Kisasszony hava
Szűz Hava – Nyárutó

Augusztus 7. – Donát napja. Dionysius Stanetti: Szent Donát, Donát ókeresztény vértanú (meghalt 361-ben), a szőlőskertek, szőlősgazdák védőszentje. Névnépe a régi naptárban augusztus 7-ére esik. Donát, Sixtus és Urunk színeváltozása együtt a pogány Vinalia Rustica örökébe lépve a szőlőéretést ünneplik.

Augusztus 20. – István napja. Ha jó az idő Istvánkor, akkor bőséges gyümölcstermésre készülünk, de ha rossz idő járja, gyenge termést várunk. Ha a cséplés befejeződött, akkor tartották általában Magyarországon a dologvégző ünnepséget. Ezen a napon általában mindenütt az új búzából őrölt lisztből sütik az új kenyert. A bort, búzát, békességet, mint a kívánt bőség és a nyugodt munka jelképét mondogták.

SEPTEMBER
Szent Mihály Hava
Mérleg Hava – Őszelő

Szeptember 1. – Egyed napja. Ettől a naptól kezdve tilos szekérral járni a szőlőbe. Egyed időjárás- és termésjósló is: ha esik, gyenge lesz a tél, bő lesz a kukoricatermés. Ha viszont szép az idő, a bor jó ízű, ízletes lesz.

Szeptember 28. – Vencel napja. Északkelet-Magyarországon, a híres tokaji borvidék egyik falujában, Tállyán, Szent Vencel napját két évszázada különös ünnepelességgel üli meg a falu katolikus közössége. A Vencel-napot követő vasárnapon a templom Szent Vencelnek szentelt mellékoltárát szőlőfürtökkel és bőven termő szőlővenyigékkal roskadáig teleaggatják, környezetét virággal díszítik, és az oltárra két üveg bort helyeznek. Alapítása idején a tállyai Fáklyás Társulat helyi szőlőművelők társulata volt, ezt fejezték ki céhjelvényeik is.

Szeptember 29. – Szent Mihály napja. Ekkorra már megforrt a déli szőlőhegyek – az évi átlagnál korábban szüretelt – szőlőinek bora. Ezért hívták a délmagyarországi területeken Bor-szűrő Szent Mihály napjának az

egyébként a gazdasági év szempontjából mindenhol az országban oly jelentős napot. Ekkortól lehetett szűrni a bort, ekkortól kezdődhetnek a lakodalmak.

OKTÓBER
Mindszent Hava
Skorpió Hava

Ha ökörnál száll a levegőben, vagy a fák másodsor virágnak, hosszú, szép ősz lesz. Zivatar esetén hideg, szeles télre számítottak a szőlősgazdák. **Október 15. – Teréz napja.** Teréz hagyományos szüretkezdő nap, elsősorban az erdélyi magyar borvidékeken, de Somló hegyén is. E nap környékén szokott hazánkban beköszönteni az úgynevezett vénasszonyok nyara. Ez a kellemes időszak igen kedvező a szüretelőknél és a lakodalmásoknak.

Október 28. – Simon-Júda napja. Simon, Júda napja is szorosban kötődött a juhászülethez – mint az ezt megelőző Demeter-nap is. Amennyiben szép idő van e napon, akkor jó termésre van kilátás a következő évben. E napon szokták hagyományosan megkezdeni a szüretet legészakibb történelmi borvidékünkön, Tokajban.

(RÉSZLETEK)
VASÁRNAPI ŪSÁG 1859.

Állandó programjaink

A Szilády Áron Társaság az alapítás óta (1993) eltelt időszak kezdeményezéseit, stabil tevékenységét megerősítve, kibővített együttműködésre törekszik a halasi civil közösségekkel, különösen azokkal, akik a lokálpatrióta értékrend mentén szervezik meg a helyi tevékenységüket.

A kiemelt ügyeink esetében szükséges az erőforrásainkat bővíteni, ezért az önkéntes segítőkön túlmenően, új tagok, támogatók belépése indokolt, hogy a munkatervünkben rögzített feladatok teljesülhessenek. Mindezek figyelembevételével, mindenképpen részt kell vállalnunk a nemzeti pá-

lyázati alapok által meghirdetett kiírásokon, pl. NEA stb., illetve reméljük, hogy a halasi vállalkozások részéről adományokra is számíthatunk.

Társaságunk továbbra is megbízható szervezeti keretet nyújt a lokálpatrióta értékeink megőrzéséhez, hagyomány-szeretetünk pedig kimeríthetetlen forrását jelenti múltunk, jelenünk és jövőnk megbecsülésének. Ragaszkodunk az alapítói hitvallásunkhoz és szellemi elődünknek tekintett Halasi Polgári Olvasókör 1863. január 10-én véglegesített alapvetéséhez, ti. az nem más, mint „a város polgárai körében a művelődés, szellemi

fejlődés biztosítása társas élet formájában.” Kérem, hogy ajánljon új tagokat a 150 fős lokálpatrióta közösségünkbe!

KIEMELT ÜGYEK,
TERVEK

1. **Péter Dénes Népfőiskola.** Az 1999 júniusában alapított népfőiskolánk változatlan célkitűzése a protestáns nevelési hagyományok és a korszerű nemzetstratégiai közismeretek együttes képviselése.

A Népfőiskolánk alapvetően három egymást segítő tevékenységi kört teljesít azzal, hogy a szervezeti-működési rendszere segíti az öntevékeny civil közös-

Szilády Áron Társaság

Programterveink, újragondolva

Egykor **Szilády Áron** (1837–1922) ref. lelképásztor, orientalista nyelvész és akadémikus jelmondata volt a „Patria est cara“, amit a „haza drága“ kifejezéssel fordított és életének fontos gondolatává vált.

Felhívom a figyelmét, hogy minden évben az elnökség által elfogadott *belépesi nyilatkozat* megléte és évente március 31-ig, 1000 Ft/év tagdíj befizetésével együttesen gyakorolható a tagsági jogviszony.

Ebből az következik, hogy a székhelyünkön átvehető csekken vagy személyesen, illetve átutalással befizetett tagdíj, csak március 31-ig vehető figyelembe, a határidőn túli befizetéseket adományként kell elkönyvelnünk, amit egyébként szívesen fogadunk az 1 %-os adófelajánlások mellett bármikor!

ségeket, az igényes kulturális rendezvényeket, és sajátos népfőiskolai programokat valósít meg városzerte.

A Péter Dénes Népfőiskola fontos működési körébe tartoznak a szabadművelődési, közösségi programok, és a meghirdetett népfőiskolai témakörök-höz kapcsolódó szervezési, ügyintézési feladatok elvégzése, ami az alkalmi lehetőségek kihasználásával széleskörű tájékozódásra nyújt lehetőséget valamennyi résztvevőnek. Alapélményeket nyújtunk a kereszténységről, a magyarságról, a mindennapi élet kérdéseire való válaszkérésben, és a tetterős nemzetstratégia megfogalmazásában.

2. Szilády Áron és tudóstársai – Félmagas dombormű

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

(Szilády Áron Református Gimnázium díszterme)

XXVIII. Közgyűlés
Évkönyvünk bemutatója
2021. október 2., szombat 10 óra (külön meghívó)

25. Társasági legáció
2021. szeptember 18. szombat
Nagykunság (Kenderes, Karcag)

VIII. Protestáns Művészeti és Tudományos Napok
2021. október 30 – november 5.

XXIX. Közgyűlés
Szilády 100 emlékévi megnyitása
2022. január 22., szombat 10 óra (külön meghívó)

TÁRSASÁGI ESEMÉNYEK

Péter Dénes Népfőiskola

XXI. Halasi Téka előadás
2021 ősze (szervezés alatt)

XII. Lokálpatrióta klubest. 2021. október 15., péntek 17 óra (Végh-kúria). Díszvendég: Baráth József művésztanár

XX. Honismereti határjárás. Hajós, 2021. július 30.

III. Halasi Pódium
2021. augusztus 27-én, pénteken 18 órától a Csipkeházban! (külön meghívó)

20 éves a Thúry József Könyvtár (emléknep)
2021. szeptember 21., (külön meghívó)

Hamarosan elindítjuk az **Alma Mater Club** szervezését a „sziládys“ szülők számára nyitott tagsággal, kezvezménykártyával rendelkező közösséggel pártoló csoportként.

Fotó: Kiskunhalasi Ref. Főgimnázium a Kossuth utca felől, 1915-ben.

(kőből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán. A Szilády Áron Társaság 2014-ben azt kezdeményezte, hogy helyezzünk el emléktáblát

„Szilády Áron és tudós társai“ címmel azokkal, akikkel egykoron szorosan együtt dolgozott tudományos munkája során és lényegében az ország egyik leg-

fontosabb keletkutással foglalkozó tudós akadémikusokat mutatja be.

3. Szilády emlékszoba. Szilády László, Szilády Áron és Szilády János életét és munkájuk bemutatását szolgálja ez az emlékszoba a régi gimnázium épületében, a ref. templom mellett (Új RefKör).

4 Levelező lista (levelező tagok) összeállítása csak e-mail címekre, mert szívesen veszünk minden támogatást és segítséget, pl. újságcikkek, programajánlatok, előadóként, önkéntes segítségnyújtásban stb.

Szilády Áron Társaság

Beszámoló a XXVIII. Közgyűlés tagjainak

Hosszú hónapok tervezése, szervezése ment füstbe a Szilády Áron Társaság 2020. március 17-e után időrendbe következő eseményeit illetően, amikor Magyarországon is járványügyi veszélyhelyzet alakult ki. A 2020. január 18-án megtartott XXVII. Közgyűlésünk úgy határozott, hogy az új elnökség megválasztására 2020 második felében kerüljön sor.

A járványügyi helyzet miatt, a XXVII. Közgyűlés döntését írásbeli határozat meghozatalával teljesítettük 2020. november 3-án. A Szilády Áron Társaság elnökének 2020. november 3. napjától számított 5 év határozott időtartamra Lukács Lászlót, elnökségi tagnak (alelnöknek) ugyancsak 2020. november 3. napjától számított 5 év határozott időtartamra Szakál Aurélt, Dr. Bognárné Nagy Évát, Palásti Károlyt, Dóka Józsefet a tisztújító közgyűlés megválasztotta. A Kecskeméti Törvényszék felé benyújtottuk az adatváltozást, amit 2021. április 1-jén befogadtak.

A 2020. évi állandó rendezvényeink előkészítése rendben elkezdődött, majd a sokak által várt VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltárral közösen szervezett „Horthy Miklós kormányzó és kora” konferenciánkat (március 21.) le kellett mondanunk.

Ugyancsak lemondtuk a 25. Pro Iuventute pedagógiai díjátadásunkat (május 28.), a nagykunsági legáci-

ónkat (szeptember 19.), illetve a szintén jelentős előkészületekkel megszervezett VIII. Protestáns Művészeti és Tudományos Napokat. 2020. május 15-én – a sajátos törvényi szabályozás, a járványügyi körülmények miatt – írásban meghozott döntéssel megalakítottuk a Kiskunhalasi Közművelődési Kerekasztalt. A közgyűlésünk döntése alapján kezdeményeztük a Kulturális tv. 83. § (1) bek. alapján a városi kerekasztal megalakítását. Augusztus 27-én az első nyilvános ülésünket is megtartottuk a városi könyvtárban.

Ahhoz képest, hogy az állandó programjaink elmaradtak, az előkészítéssel járó kiadásainkat kifizettük, ami nem okozott örömet a számunkra, hiszen nem valósultak meg a terveink. Töredékesen, és a háttér-

ben 5 éve tartó szerkesztési, előkészítési munkákra több időnk jutott, és a 2001–2020 időszakra elkészült a 3. évkönyvünk (emlékkönyvünk). A 2020 januári felajánlásoknak köszönhetően, a Szilády sírkert pótfelújítása megtörtént és a sírköszegély elkészítéséhez 50000 Ft-os adományt adtunk át a református egyházközségnek.

A LYCEUM c. negyedente megjelenő társasági közlönyünk is kiadásra került (IV. évf. 1-2-3-4.), amiben igyekeztünk közérdekű olvasmányokat, írásokat is megjelentetni a tervezett/elhalasztott programjaink mellett.

A Péter Dénes Népfőiskola 1999-ben alakult, amit szeretnénk volna jubileumi programokkal és eseményekkel megerősíteni, ám a járványügyi helyzet miatt

kénytelenek voltunk az EMMI támogatását is átutemelni, hátha lesz esélyünk a betervezett programokat, kezdeményezéseket megrendezni.

A Halasi Téka XX. előadását még megtartottuk a városi könyvtárban február 26-án (Hahner Péter történész), valamint a XIX. Honismereti határjárásunk is sikeres volt augusztus 14-én Szankra, a kun emlékhelyre, összesen 19 fővel. Minden más betervezett, előkészített programunk egyelőre elmaradt (Lokálpatrióta klub, Halasi Pódium, Protestáns Napok stb.).

A Trianon Liget (1920-2020) kialakítása érdekében a Semmelweis téren 2020. november 14-én 5 db tölgyfa került elültetésre, további 2 db tölgyfa a Bethlen Gábor téren (védett facsoport) az alábbi halasi civil szervezetekkel közösen: '56-os Emlékbizottság (kezdeményező), Konok Kunok Egyesület, Erdélyi Csillagok Irodalmi Egyesület, Hazatalálás Egyesület, valamint a Szilády Áron Társaság.

Sajnos, 2020-ban – vélhetően a rendkívüli járványügyi helyzet miatt – csak 1/3-a, 55 fő érvényesítette magát a Társaságunk aktív tagjának.

PÉNZÜGYEINK (2020)

Saját tőke (forrás):	226 eFt
Összes bevétel:	1253 eFt
- anyagköltség:	942
- személyi ráfordítás:	225
- egyéb szolgáltatás:	50
Összes ráfordítás:	1217 eFt
Tárgyévi eredmény:	16 eFt

LUKÁCS LÁSZLÓ ELNÖK

Szilády Áron Társaság

Meghívó

A XXVIII. KÖZGYŰLÉSÜNKRÉ
2021. október 2-án, szombaton 10 órára
a Szilády Áron Református Gimnázium
dísztermébe

A KÖZGYŰLÉS TERVEZETT
NAPIRENDJE:

- 1) Köszöntések, a határozatképesség megállapítása.
- 2) A 2020. évi beszámoló megvitatása. Előadó: Lukács László elnök
- 3) A 2021/2022. évi programtervünk. Határozathozatalok.
- 4) A Thury József Alapítvány új kuratóriumi tagjainak megbízása
- 5) A társasági évkönyvünk (2001-2020) bemutatása, átvétele.

A közgyűlésre külön postai meghívólevelet is kiküldünk!
 Várjuk észrevételeit és további javaslatait!

Lukács László elnök, Szilády Áron Társaság

20 éves a Thúry József Könyvtár

Kiskunhalasi Református Egyházközség

2001. szeptember 6-án Rockembauer Zoltán miniszter úr (Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma) adta át az új multimédiás könyvtárunkat.

Ebből az alkalomból **EMLÉKNAPOT** rendezünk szeptember 21-én,

amikor majd megemlékezünk Széchenyi Istvánról is, aki éppen ekkor 230 éve született, és sok fontos országos ügy mellett a Nemzeti Kaszinó alapítója is volt, illetve Thúry József örök emlékét felidézve (160 éve született és 115 éve hunyt el) készülünk a digitális/hibrid kvízzjátékunk

meghirdetésével. 2021. szeptember 21-én (kedd) délután állófogadást is tartunk, ahol kiadjuk majd a Thúry-cegelyt és emléklapokat a kvízzjátékban győztes résztvevőknek, támogatóinknak.

A részletes felhívást később adjuk közre a honlapunkon, illetve további hírközlő média-felületeken.

További információk:
Keresztúri Attila könyvtáros

A Szilády Áron Társaság és a Thúry József Alapítvány támogatásával.

25 éve alakult meg a halasi '56-os Emlékbizottság

Elnök: Pajor Kálmán alpolgármester (1994-98). Alapító tagok: F. Nagy József mérnök tanár, Kiskunhalas díszpolgára (1991), dr. Horváth László állatorvos, országgyűlési képviselő (1990-94), Lukács László igazgató (Rendezvény- és Programiroda, 1992-99)). Csatlakozó tagjaink: Dóka József építész mérnök, Gáspár Endre földmérő, Máté Lajos villamosmérnök, Makay Imre történelem tanár) Elhunyt tagjaink: Szanyi Béla (2003), Magyar Lajos (2019). A Bethlen Gábor téren felállított '56 emlékmű, a Nagy Szeder István mellszobor átadása is, az ünnepi megemlékezések előkészítése évente az emlékbizottság tevékenységének része.

További információk: www.halas1956.hu honlapon.

Halasi Csipke

III. HALASI PÓDIUM
kortárs irodalom, művészet, színház

2021. augusztus 27-én, pénteken
a Csipkeház Stepanek Ernő dísztermében

A Lyra Együttes műsoros pódium-estje

Csorvási Zoltán, Jeszenszky-Sebők Judit,
Kovács Sándor, Vladár Károly

Stenczel-Dora-féle

Grand Prix Kocktélbár

Nyitva: 18 órától, majd az előadás után 22 óráig.

1 db értékjegyes pénzérme (zseton) ára: 500 Ft,
amely az előadást tartalmazza: 1 főre szóló belépőt és a kvízzjátékot a meghívás,
egy válogatás, az emlékbizottság felhívásának megkezdéséig megvárhat vagy nem használható!

A 18 éves alattiak számára előzetes a belépőt!

EVRETI ÉRTŐBIZOTTSÁG
MINISZTERISÉGE

Szilády Áron
Társaság

Péter Dénes
Néptánciskola

www.sziladyaron-tarsasag.hu

Szilády Áron Társaság

TÁRSASÁGI LEGÁCIÓ

**A tavalyi/idei programtervünknek megfelelően,
2021. SZEPTEMBER 18-ÁN, SZOMBATON
egész napos társasági legációt szervezünk
a Nagykusnába (Kenderes, Karcag).**

INDULÁS: reggel 6:00 órakor autóbusszal a Szilády Áron Református Gimnázium mellől (Gimnázium utcai oldalról). Célunk: a 275+1 éve megvalósult Jászkun redemptio emlékére a Nagykusnába testvérgyülekezeteinek felkérése, Horthy Miklós kormányzó emlékhelyének, a nemzeti örökség látványainak és közösségi értékeinek megismerése. Az utazásunk során, önellátóan egy-két szendvicseről, innivalóról szíveskedjen gondoskodni!

ÚTVONAL: Kiskunhalas – Kiskunfélegyháza – Törökszentmiklós – KENDERES (Horthy kripta, Halasy-Horthy-kastélypark, vasútállomás, ref. templom, Horthy Miklós Tengerészeti Kiállítóterem) – KARCAG (városháza, Jászkun Redemptio Emlékharangja, ref. nagytemplom, Györfly István Nagykun Múzeum – a hungarikum/kunikum birkapörkölt vendégebéd még szervezés alatt!) – Törökszentmiklós – Kiskunfélegyháza – Kiskunhalas. Utazó távolság: kb. 400 km. Hazaérkezésünk: kb. 21 óra várható.

KÖZÖS KÖLTSÉGEK: 6.000 Ft, amely az autóbussz-bérlés és az ajándékok költségeit is tartalmazza. Társasági tag által meghívott vendég vagy hozzátartozó esetében 7.000 Ft lesz a részvételi hozzájárulás.

JELENTKEZÉS: 2021. augusztus 31-ig, a tavalyi előjegyzés esetén e-mailben vagy személyesen a Lelkészi Hivatalban (kedden 8–12, 13–16 óráig vagy pénteken 8–12 óra között!), a közös költség egyidejű befizetésével. Házigazdánk lesznek a települések egyházi és világi előjárói. A részletes útitervet az induláskor kézbe kapja. A társasági legáción csak védettségi igazolvánnyal lehetséges a részvétel!

Kérem Önt, hogy személyes részvételével, esetleg adományával továbbra is támogassa Társaságunk közösségi életének fejlődését, érték- és mértéktartó lokálpatrióta terveink megvalósítását!

Lukács László elnök

„Egy melóban örülni!”

Lokálpatrióta klubestek Kiskunhalas

Tisztelettel meghívjuk Önt
2021. október 15-én, pénteken 17 órára
a Végvárba (Bajcsy-Zsilinszky E. u. 5.)

XII. díszvendégünk:

Baráth József
Pro Urbe-díjas művésztanár

Díszvendégünk kiváltsága szerint,
kedvenc itala, étel is terítékre kerülhet!

Házigazda: Lukács László elnök

— — —

A Szilády Áron Társaság közösségi programot hirdet elsősorban azok számára, akik szeretnék megismerni és megérinteni Halasban és vidékén élő jeles polgárait, szakmai értékeit, örökségeit, tervét, világlátását és közösen elfoglaltságait. Mindezeknek teljesítjük egy kivánságát, amivel megajándékozunk!

Előjegyzés, info: 43536/465-2386
A programváltogatás jogát fenntartjuk!

Meghívó

**A Kiskunhalasi Közművelődési Kerekasztal
2. nyilvános ülését 2021. augusztus 26-án,
csütörtökön 18 órától tartja meg
a Martonosi Pál Városi Könyvtárban.**

NAPIRENDI JAVASLAT:

- 1) Helyzetértékelés,
- 2) a városi közművelődési rendelet-tervezet véleményezése,
- 3) Községek Háza vs. tévéstudió
- 4) Épített örökségünk védelme,
- 5) Munka- és üléstervezetése.

A meghívót a honlapunkon is megjelentetjük.

Lukács László szöveg

HAJÓS – PINCEFALU
TARTAMÉRTÉKELÉSI LÁTOGATÓKÖZPONT

XX. HONISMERETI HATÁRJÁRÁS

2021. július 30-án, pénteken 15 órától

A helyi történelmi, természeti és kulturális értékek megismerésére, a helyi közösségek közötti kapcsolat erősítésére, a helyi kultúra megőrzésére és a turizmus fejlesztésére.

Hajós-Pincefalu központjában az egykori uradalmi pince épületében a Csabai Bertalan Látogatóközpont megtekinthető a vendéglátókkal, majd a helyi családi pinceszőlő (Körménykővár, Bálványos) vendégeként bekapcsolódhatunk a rendezésbe.

Részvétel: ingyenes, de a belépő díj megfizetésére lehet számítani.
Foglalás: 2021. július 23-ig a 43536/465-2386 számú telefonszámon.

www.sziladyaron-tarsasag.hu

Támogassa Ön is céljainkat!

RÉGI MAGYAR MESTERSÉGEK

Írta: Bogdán István

A sütőmesterség

Ki süt neked lágú kenyeret? – kérdezi aggódva a dal, de e kérdés fontosságának és így a kenyér jelentőségének hangsúlyozása szinte felesleges, hisz maga a nyelv is érték: számtalan kifejezést kapcsolt hozzá. Egy kenyéren élők, kenyeres pajtasok, együtt keresik a kenyeret, ha nehéz kenyér is az, de ki-ki a maga kenyéren él, és ha olyan ember, mint egy falat kenyér, szívességért nem kell lekenyerezni, különösen, ha már megette a kenyere javát – hogy egy mondatba sűrítsünk néhány példát a sok közül. De arra nemigen gondol már senki, hogy a kenyér növényi táplálkozásunk hosszú történetének végén bukkan csak föl.

Amikor a gyűjtögetést felváltotta a kapásnövény-termesztés, és az ember már kieszelte a mozsarat meg az őrlőkövet, a fő táplálék a kása, majd a pép lett. És a csiszolt kőkorszakban egyszer feltalálták a megsütött pépet, vagyis a lepényt, valószínűleg úgy, hogy a pép véletlenül a tüzes kőre ömlött.

A lepény a kenyér őse, de a kenyér-ig még eltelt egy és más. Előbb át kellett térni az ekésnövény-termesztésre, és a növények közül ki kellett válogatni a gabonát – ezt a munkát a sumér ember végezte el először –, majd pedig fel kellett találni a tészta kelesztését. És egyszer a sütetlen maradt lepénykeverékből, a savanyú pépből, valamelyik ősrünk megalkotta a kovász-t, valamivel később pedig Mezopotámiában, borból és sörből elkülönítve, elkészítették az első élesztő-t.

Mindezek ismerete aztán elterjedt Egyiptomban is, innen pedig a görögökhöz került, akiknél a „jó puhahéjú kenyér” – mint Philoxénosz nevezi – nemcsak eledel volt: a lakomáknál belébe kezüket törölték, és a levest kis zsemlyeszerű, kivájt kenyerekkel kanalazták. Tőlük tanultak a rámaiak. Ők már a vízimalmot is használták, és értettek a mézeskalács sütéséhez. Az első század derekán a kovással és az élesztővel már közönségesen éltek, sőt a kettőt elegyítették. Olvassuk el *Plinius* receptjét: – „A köles, mustba keverve, jó kovászt szolgáltat, egy évig is eltart. Hasonlót készítenek a jól megőrölt búzakorpából, amelyet háromnapos fehér musttal táplálnak, és a napon megszáritanak. Kenyérdagasztáskor ebből áztatnak be egy darabot, liszttel keverve felmelegítik, és a többi lisztbe teszik. Galliában és Hispániában kovász helyett a gabonából készített ital besűrtett habját használják, ezért ott a kenyér könnyebb, mint más népeknél.”

– RÉSZLETEK – (BUDAPEST, 1973)

SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG

VÁROSI LOKÁLPATRIÓTA EGYÜTTMŰKÖDÉS
6400 Kiskunhalas, Hősök tere 2.
www.sziladyarontarsasag.hu
Adószám: 18343081-1-03

Kiskunhalasi szélmalom 1920 körül (Kuruczhalom)

XIV. Zenélő Szélmalom

a Halasi Csipkeházban.

Prózás-zenés-táncos
programok minden
korsztálynak
2021. szeptember 4-én,
szombaton 16 órától.

A Pásztortűz Egyesület rendezvénye.

A Halasi Szépművészeti Céh (Pro Patria Hungaria program) 2021. augusztus 20–22 között Kápolnásnyéken (Velencei-tó) rendezi meg összejövetelét, alapításának 25. évfordulóját alkalmából.

*

Társasági évkönyvünk előkészítése 5 évig tartott, hosszadalmas anyaggyűjtés és feldolgozás folyt, de a kiadása végre megtörtént és 2021. október 2-án, szombaton 10 órától a Szilády Áron Református Gimnázium dísztermében be is tudjuk mutatni a közgyűlésünk alkalmából.

*

Kérem, hogy tüneteket nem mutató, magát egészségesnek érző személyként vegyen részt a rendezvényeinken. Az aktuálisan előírt járványügyi óvintézkedések betartása szükséges lehet, pl. a védettségi igazolás bemutatása!

*

A LYCEUM – társasági közlöny 20. számának várható megjelenése: 2021. november. A programváltoztatás jogát fenntartjuk! A programokról külön értesítéseket is küldünk!

*

A Nádor Klub (2009 – 2016) STÁDIUM polgári hírlevelének 1-26. számai, valamint a LYCEUM – társasági közlöny 1-19. száma letölthető a www.vashatos.hu vagy a sziladyarontarsasag.hu honlapokról. Várjuk javaslatait lokálpatrióta alkalmainkhoz!

*

További információk:
+3620/465-2300